

**ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH**

**ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH ZUS
WYDANE W 2010 ROKU**

Warszawa 2011

Opracowali:

Małgorzata Łabęcka

Andrzej Kania

Akceptowała:

Hanna Markowska

Wicedyrektor Departamentu

SPIS TREŚCI

	str.
1. Liczba i struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie.....	5
2. Rozstrzygnięcia komisji lekarskich.....	13
2.1 Zmiany w ustaleniach lekarza orzecznika.....	23
3. Charakterystyka osób badanych.....	32
4. Podsumowanie.....	42

1. Liczba i struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie

Orzekanie o niezdolności do pracy dla celów ustalania uprawnień do świadczeń, do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy, należy do zadań lekarzy orzeczników i komisji lekarskich Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia:

- daty powstania niezdolności do pracy,
- trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do pracy,
- związku przyczynowego niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami,
- niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- celowości przekwalifikowania zawodowego

dokonuje w formie orzeczenia lekarz orzecznik ZUS.

Od orzeczenia lekarza orzecznika osobie zainteresowanej, która nie zgadza się z treścią orzeczenia, przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu do komisji lekarskiej ZUS w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Sprzeciw wnosi się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej ZUS właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej.

Również w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w orzeczeniu, w terminie 14 dni od dnia wydania orzeczenia, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może zgłosić zarzut wadliwości orzeczenia i przekazać sprawę do rozpatrzenia komisji lekarskiej.

W imieniu Prezesa Zakładu zarzut wadliwości może zgłosić główny lekarz orzecznik dokonując kontroli merytorycznej i formalnej orzeczeń lekarzy orzeczników ZUS.

Zarzut wadliwości może zgłosić również naczelny lekarz zakładu lub lekarz inspektor wykonując kontrolę orzeczeń w ramach nadzoru nad orzekaniem o niezdolności do pracy.

Przedmiotem niniejszego opracowania są orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zmieniające bądź podtrzymujące orzeczenia lekarzy orzeczników.

W porównaniu z analizą za rok 2009, z orzeczeń pierwszorazowych i ponownych dla celów rentowych zostały wyłączone i ujęte odrębnie orzeczenia o rentę rodzinną wraz z orzeczeniami o dodatek pielęgnacyjny dla osób pobierających rentę rodzinną. Zamieszczone w tabelach dane statystyczne dotyczące roku 2009 zostały zaprezentowane – w celu uzyskania ich porównywalności – także z uwzględnieniem w/w zmiany.

W 2010 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 778,4 tys. orzeczeń lekarskich. Liczba ta nie obejmuje orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej, gdyż nie podlegają one weryfikacji przez komisje lekarskie.

W związku z wniesionymi sprzeciwami oraz zgłoszonymi zarzutami wadliwości od orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS – komisje lekarskie wydały w 2010 roku 90,6 tys. orzeczeń (średnio 7,6 tys. – w miesiącu).

W porównaniu do roku poprzedniego liczba wniesionych sprzeciwów oraz zgłoszonych zarzutów wadliwości zmniejszyła się nieznacznie - o 0,3 tys., jednak udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach ogółem wydanych przez lekarzy orzeczników i komisje wzrósł o 0,1 punktu procentowego, gdyż w stosunku do 2009 r. zmniejszyła się liczba orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników – o blisko 15 tys. (tabl. 1).

Najczęściej, podobnie jak w latach poprzednich, odwoływano się od orzeczeń wydanych w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczeń w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pracy do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy) lub orzeczeń w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki. Sprzeciw w tego typu sprawach został zgłoszony w 21,7% przypadków. Również relatywnie wysoki odsetek odwołań, który wynosił 16,6%, obserwujemy w związku z orzeczeniami pierwszorazowymi i ponownymi w sprawie renty socjalnej, w sprawach świadczeń podlegających koordynacji – 15,5% oraz w związku z orzeczeniami pierwszorazowymi i ponownymi o rentę rodzinną i przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osób pobierających rentę rodzinną – 14,8%. (tabl. 2).

Najrzadziej odwoływano się od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych lekarzy orzeczników w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom. Relacja orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie do orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników w tych sprawach wynosiła 7,4%.

TABL. 1 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW I KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W LATACH 2007-2010

Wyszczególnienie	2007		2008		2009		2010	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
Ogółem:	1 029 147	100,0	958 858	100,0	884 056	100,0	869 034	100,0
orzeczenia*/ wydane przez lekarzy orzeczników ZUS	930 772	90,4	870 045	90,7	793 111	89,7	778 420	89,6
orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	98 375	9,6	88 813	9,3	90 945	10,3	90 614	10,4

*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej

TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW I KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W LATACH 2009-2010 WEDŁUG ICH RODZAJU

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika a – rok poprzedni = 100		orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach wydanych przez lekarza orzecznika
Ogółem	2009	793 111*/	90 945	11,5
	2010	778 420	90 614	11,6
	a	98,1	99,6	
z tego:				
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2009	158 994	20 059	12,6
	2010	143 474	18 392	12,8
	a	90,2	91,7	
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2009	412 395	44 787	10,9
	2010	415 419	46 283	11,1
	a	100,7	107,1	
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2009	8 691	1 572	18,1
	2010	11 289	1 673	14,8
	a	129,9	106,4	
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2009	59 938	4 729	7,9
	2010	53 819	3 979	7,4
	a	89,8	84,1	
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2009	101 325	10 769	10,6
	2010	101 215	11 370	11,2
	a	99,9	105,6	
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	2009	43 404	7 340	16,9
	2010	44 833	7 435	16,6
	a	103,3	101,3	
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	2009	4 673	750	16,0
	2010	5 427	842	15,5
	a	116,1	112,3	
orzeczenia pozostałe**/	2009	3 691	939	25,4
	2010	2 944	640	21,7
	a	79,8	68,2	

*/ bez orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej wydanych na wniosek lekarza leczącego

**/ orzeczenia w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczenia w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pracy do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy).

Najliczniejszą grupą orzeczeń wydanych zarówno przez lekarzy orzeczników jak i przez komisje lekarskie są orzeczenia ponowne dla celów rentowych. W ogólnej liczbie wydanych orzeczeń w jednym i drugim przypadku stanowią one ponad 50%. Rozpatrując relację liczby orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie do orzeczeń ponownych lekarzy orzeczników wynika, że wartość tej relacji jest jedną z niższych i wynosi 11,1% (tabl. 2).

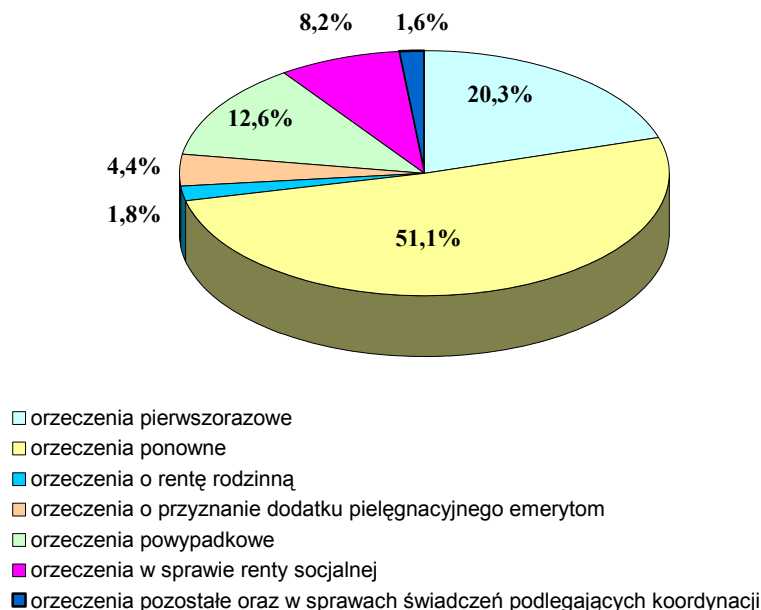
Orzeczenia wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych stanowiły 20,3%, a orzeczenia wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu oraz od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawie renty socjalnej stanowiły odpowiednio – 12,6% i 8,2% ogółu orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2010 r. Kolejnymi grupami orzeczeń komisji lekarskich były orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom – 4,4%, orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną – 1,8%, orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji – 0,9% oraz orzeczenia pozostałe – 0,7% (tabl. 3 i rys. 1).

TABL. 3 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2010 ROKU WEDŁUG ICH RODZAJU

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Orzeczenia	
	liczba	w odsetkach
Ogółem	90 614	100,0
z tego dotyczące:		
orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych	18 392	20,3
orzeczeń ponownych dla celów rentowych	46 283	51,1
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 673	1,8
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	3 979	4,4
orzeczeń powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	11 370	12,6
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawie renty socjalnej	7 435	8,2
orzeczeń w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	842	0,9
orzeczeń pozostałych*/	640	0,7

*/ orzeczenia w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczenia w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pracy do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy).

Rys. 1 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w wyniku badań przeprowadzonych w 2010 roku

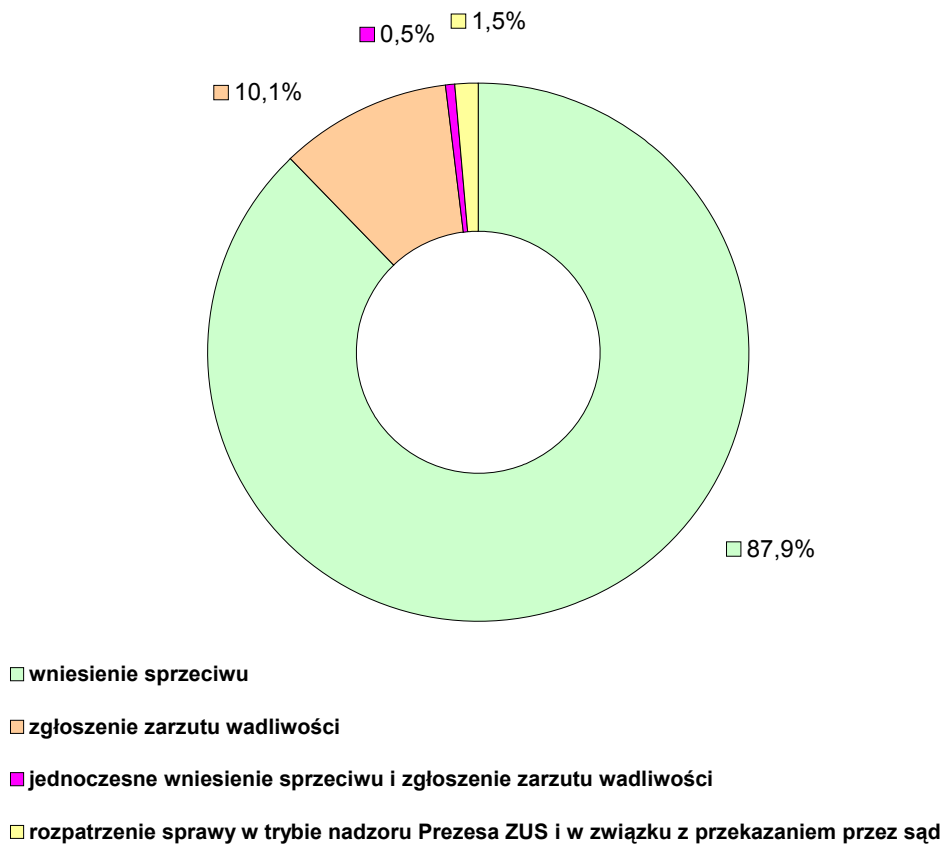

Z ogólnej liczby 90,6 tys. orzeczeń wydanych w 2010 r. przez komisje lekarskie - 79,6 tys. tj. 87,9% orzeczeń wydano w związku z wniesieniem sprzeciwu, 9,1 tys. (10,1%) w związku ze zgłoszeniem przez głównego lekarza orzecznika bądź lekarza inspektora zarzutu wadliwości, natomiast w związku z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem wadliwości rozpatrzono i wydano 0,5 tys. (0,5%) orzeczeń (tabl. 4-5, rys. 2). Ponadto w 2010 r. komisje rozpatrzyły łącznie 1,4 tys., tj. 1,5% spraw skierowanych w trybie zwierzchniego nadzoru Prezesa ZUS lub na podstawie postanowienia sądu. Były to sprawy rozpatrywane przez komisje lekarskie w ramach nadzoru nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy przez lekarzy orzeczników w oddziałach Zakładu, sprawowanego przez Prezesa Zakładu za pośrednictwem głównego lekarza orzecznika.

Nadzór ten obejmuje m.in. analizę odwołań wniesionych od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika, w celu stwierdzenia, czy w odwołaniu tym nie wskazano nowych okoliczności dotyczących niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji. Jeśli w odwołaniu wskazano nowe okoliczności, sprawa zostaje skierowana do ponownego rozpatrzenia przez lekarza orzecznika ZUS.

Rys. 2 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2010 r. według rodzaju środka odwoławczego

**TABL. 4 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2010 ROKU
WEDŁUG RODZAJU ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO I RODZAJU ORZECZENIA**

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem	Orzeczenia wydane przez komisje ZUS w związku z:									
		z wniesieniem sprzeciwu		ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości		z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości		rozpatrzeniem sprawy w trybie nadzoru Prezesa ZUS		rozpatrzeniem sprawy w związku z przekazaniem przez sąd	
		liczba	ogółem =100	liczba	ogółem =100	liczba	ogółem =100	liczba	ogółem =100	liczba	ogółem =100
OGÓŁEM	90 614	79 615	87,9	9 116	10,1	488	0,5	1 336	1,4	59	0,1
z tego:											
orzeczenia pierwszorazowe	18 392	15 921	86,6	1 981	10,8	95	0,5	382	2,1	13	0,0
orzeczenia ponowne	46 283	40 223	86,9	5 124	11,1	249	0,5	653	1,4	34	0,1
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 673	1 423	85,0	165	9,9	18	1,1	65	3,9	2	0,1
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	11 370	10 231	90,0	951	8,4	80	0,7	103	0,9	5	0,0
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	3 979	3 679	92,5	269	6,8	13	0,3	17	0,4	1	0,0
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	3 837	3 476	90,6	282	7,3	16	0,4	60	1,6	3	0,1
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	3 598	3 359	93,4	198	5,5	14	0,4	27	0,7	-	-
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	842	735	87,3	94	11,2	2	0,2	10	1,2	1	0,1
orzeczenia pozostałe	640	568	88,7	52	8,1	1	0,2	19	3,0	-	-

**TABL. 5 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2010 ROKU
WEDŁUG RODZAJU ORZECZENIA I RODZAJU ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO**

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem		Orzeczenia wydane przez komisje ZUS w związku z:									
			z wniesieniem sprzeciwu		ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości		z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości		rozpatrzeniem sprawy w trybie nadzoru Prezesa ZUS		rozpatrzeniem sprawy w związku z przekazaniem przez sąd	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓLEM	90 614	100,0	79 615	100,0	9 116	100,0	488	100,0	1 336	100,0	59	100,0
z tego:												
orzeczenia pierwszorazowe	18 392	20,3	15 921	20,0	1 981	21,7	95	19,5	382	28,6	13	22,0
orzeczenia ponowne	46 283	51,1	40 223	50,5	5 124	56,2	249	51,0	653	48,9	34	57,6
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 673	1,8	1 423	1,8	165	1,8	18	3,7	65	4,9	2	3,4
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	11 370	12,6	10 231	12,9	951	10,4	80	16,4	103	7,7	5	8,5
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	3 979	4,4	3 679	4,6	269	3,0	13	2,6	17	1,3	1	1,7
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	3 837	4,2	3 476	4,4	282	3,1	16	3,3	60	4,5	3	5,1
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	3 598	4,0	3 359	4,2	198	2,2	14	2,9	27	2,0	-	-
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	842	0,9	735	0,9	94	1,0	2	0,4	10	0,7	1	1,7
orzeczenia pozostałe	640	0,7	568	0,7	52	0,6	1	0,2	19	1,4	-	-

2. Rozstrzygnięcia komisji lekarskich

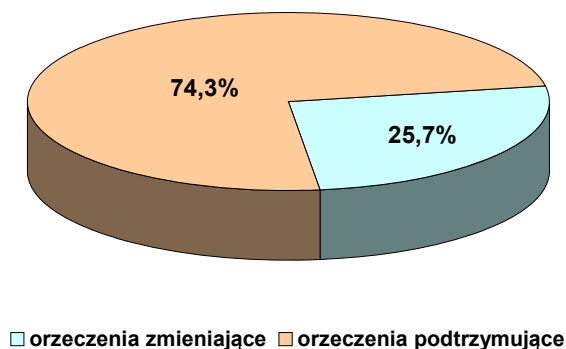
Komisje lekarskie, rozpatrując wniesiony sprzeciw lub zarzut wadliwości, przy wydawaniu orzeczenia dokonują w większości przypadków rozstrzygnięcia na podstawie dokumentacji dołączonej do wniosku.

W przypadku, gdy dokumentacja dołączona do wniosku nie była wystarczająca do wydania orzeczenia, komisja lekarska ma prawo zwrócić się o uzupełnienie dokumentacji o opinie lekarza konsultanta, o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej, jak również przeprowadzić bezpośrednie badanie stanu zdrowia osoby, w stosunku do której miało być wydane orzeczenie.

W 2010 r. dodatkowe badania specjalistyczne przeprowadzono w 3,5 tys. przypadków, badania w domu chorego w 1,1 tys., badania dodatkowe w 0,9 tys., badania psychologa i obserwacje szpitalne w 0,7 tys. przypadków. Jeśli po przeprowadzeniu postępowania rozpatrującego wniesiony sprzeciw lub zarzut wadliwości, komisja lekarska zmieniła co najmniej jedno z poniższych ustaleń; tj. stopień niezdolności do pracy, związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania tej niezdolności, datę powstania niezdolności do pracy, przewidywany okres trwania niezdolności do pracy, procent uszczerbku na zdrowiu, to orzeczenie to zostało odnotowane jako orzeczenie zmieniające ustalenia lekarza orzecznika.

W 2010 r. komisje lekarskie ZUS wydały 23,2 tys. orzeczeń zmieniających, co stanowiło 25,7% ogółu orzeczeń wydanych przez komisje, natomiast w 67,4 tys. (74,3%) spraw odwoławczych komisje lekarskie podtrzymały ustalenia lekarza orzecznika. Najwyższy odsetek orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika odnotowujemy w związku orzeczeniami powypadkowymi dotyczącymi oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu – 31,5% oraz w przypadku orzeczeń ponownych dla celów rentowych – 25,7%, najniższy zaś w związku z orzeczeniami pierwszorazowymi i ponownymi w sprawie renty socjalnej, odpowiednio –19,0% i 15,5% (rys. 3 i tabl. 6-10).

Rys. 3 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w wyniku badań przeprowadzonych w 2010 roku

**TABL. 6 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU
W LATACH 2009-2010 WEDŁUG RODZAJU ORZECZENIA**

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika		ogółem		orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika		orzeczenia zmieniające ustalenia lekarza orzecznika	
		liczba	liczba	ogółem = 100	liczba	ogółem = 100	
a – rok poprzedni = 100							
OGÓŁEM	2009	90 945	66 445	73,1	24 500	26,9	
	2010	90 614	67 363	74,3	23 251	25,7	
	a	99,6	101,4		94,9		
z tego:							
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2009	20 059	14 692	73,2	5 367	26,8	
	2010	18 392	13 527	73,5	4 865	26,5	
	a	91,7	92,1		90,6		
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2009	44 787	32 319	72,2	12 468	27,8	
	2010	46 283	34 373	74,3	11 910	25,7	
	a	103,3	106,4		95,5		
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2009	1 572	1 124	71,5	448	28,5	
	2010	1 673	1 262	75,4	411	24,6	
	a	106,4	112,3		91,7		
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2009	10 769	7 334	68,1	3 435	31,9	
	2010	11 370	7 786	68,5	3 584	31,5	
	a	105,6	106,2		104,3		
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2009	4 729	3 720	78,7	1 009	21,3	
	2010	3 979	3 137	78,8	842	21,2	
	a	84,1	84,3		83,4		
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2009	4 011	3 195	79,7	816	20,3	
	2010	3 837	3 109	81,0	728	19,0	
	a	95,7	97,3		89,2		
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	2009	3 329	2 680	80,5	649	19,5	
	2010	3 598	3 040	84,5	558	15,5	
	a	108,1	113,4		86,0		
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	2009	750	607	80,9	143	19,1	
	2010	842	628	74,6	214	25,4	
	a	112,3	103,5		149,7		
orzeczenia pozostałe	2009	939	774	82,4	165	17,6	
	2010	640	501	78,3	139	21,7	
	a	68,2	64,7		84,2		

TABL. 7 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2010 ROKU PODTRZYMUJĄCE USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA WG RODZAJU ORZECZENIA I RODZAJU ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem		Orzeczenia wydane przez komisje ZUS w związku z:									
			z wniesieniem sprzeciwu		ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości		z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości		rozpatrzeniem sprawy w trybie nadzoru Prezesa ZUS		rozpatrzeniem sprawy w związku z przekazaniem przez sąd	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	67 363	100,0	64 617	100,0	2 168	100,0	188	100,0	349	100,0	41	100,0
z tego:												
orzeczenia pierwszorazowe	13 527	20,1	12 950	20,1	478	22,1	33	17,5	58	16,6	8	19,5
orzeczenia ponowne	34 373	51,0	33 066	51,2	1 025	47,3	91	48,4	170	48,7	21	51,3
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 262	1,9	1 175	1,8	52	2,4	8	4,3	25	7,2	2	4,9
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	7 786	11,6	7 324	11,3	364	16,8	35	18,6	58	16,6	5	12,2
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	3 137	4,7	3 041	4,7	85	3,9	6	3,2	4	1,2	1	2,4
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	3 109	4,6	3 013	4,7	72	3,3	5	2,7	16	4,6	3	7,3
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	3 040	4,5	2 989	4,6	35	1,6	10	5,3	6	1,7	-	-
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	628	0,9	594	0,9	28	1,3	-	-	5	1,4	1	2,4
orzeczenia pozostałe	501	0,7	465	0,7	29	1,3	-	-	7	2,0	-	-

TABL. 8 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2010 ROKU PODTRZYMUJĄCE USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA WG RODZAJU ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO I RODZAJU ORZECZENIA

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem		Orzeczenia wydane przez komisje ZUS w związku z:									
			z wniesieniem sprzeciwu		ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości		z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości		rozpatrzeniem sprawy w trybie nadzoru Prezesa ZUS		rozpatrzeniem sprawy w związku z przekazaniem przez sąd	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	67 363	100,0	64 617	95,9	2 168	3,2	188	0,3	349	0,5	41	0,1
z tego:												
orzeczenia pierwszorazowe	13 527	100,0	12 950	95,7	478	3,5	33	0,3	58	0,4	8	0,1
orzeczenia ponowne	34 373	100,0	33 066	96,2	1 025	3,0	91	0,3	170	0,5	21	0,0
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 262	100,0	1 175	93,1	52	4,1	8	0,6	25	2,0	2	0,2
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	7 786	100,0	7 324	94,1	364	4,7	35	0,4	58	0,7	5	0,1
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	3 137	100,0	3 041	97,0	85	2,7	6	0,2	4	0,1	1	0,0
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	3 109	100,0	3 013	96,9	72	2,3	5	0,2	16	0,5	3	0,1
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	3 040	100,0	2 989	98,3	35	1,2	10	0,3	6	0,2	-	-
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	628	100,0	594	94,6	28	4,4	-	-	5	0,8	1	0,2
orzeczenia pozostałe	501	100,0	465	92,8	29	5,8	-	-	7	1,4	-	-

TABL. 9 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2010 ROKU ZMIENIAJĄCE USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA WG RODZAJU ORZECZENIA I RODZAJU ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem		Orzeczenia wydane przez komisje ZUS w związku z:									
			z wniesieniem sprzeciwu		ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości		z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości		rozpatrzeniem sprawy w trybie nadzoru Prezesa ZUS		rozpatrzeniem sprawy w związku z przekazaniem przez sąd	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	23 251	100,0	14 998	100,0	6 948	100,0	300	100,0	987	100,0	18	100,0
z tego:												
orzeczenia pierwszorazowe	4 865	20,9	2 971	19,8	1 503	21,7	62	20,7	324	32,8	5	27,8
orzeczenia ponowne	11 910	51,2	7 157	47,7	4 099	59,0	158	52,7	483	48,9	13	72,2
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	411	1,8	248	1,6	113	1,6	10	3,3	40	4,1	-	-
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	3 584	15,4	2 907	19,4	587	8,5	45	15,0	45	4,6	-	-
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	842	3,6	638	4,3	184	2,6	7	2,3	13	1,3	-	-
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	728	3,2	463	3,1	210	3,0	11	3,7	44	4,5	-	-
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	558	2,4	370	2,5	163	2,3	4	1,3	21	2,1	-	-
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	214	0,9	141	0,9	66	1,0	2	0,7	5	0,5	-	-
orzeczenia pozostałe	139	0,6	103	0,7	23	0,3	1	0,3	12	1,2	-	-

TABL. 10 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2010 ROKU ZMIENIAJĄCE USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA WG RODZAJU ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO I RODZAJU ORZECZENIA

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem		Orzeczenia wydane przez komisje ZUS w związku z:									
			z wniesieniem sprzeciwu		ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości		z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości		rozpatrzeniem sprawy w trybie nadzoru Prezesa ZUS		rozpatrzeniem sprawy w związku z przekazaniem przez sąd	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	23 251	100,0	14 998	64,5	6 948	29,9	300	1,3	987	4,2	18	0,1
z tego:												
orzeczenia pierwszorazowe	4 865	100,0	2 971	61,1	1 503	30,9	62	1,3	324	6,6	5	0,1
orzeczenia ponowne	11 910	100,0	7 157	60,1	4 099	34,4	158	1,3	483	4,1	13	0,1
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	411	100,0	248	60,4	113	27,5	10	2,4	40	9,7	-	-
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	3 584	100,0	2 907	81,1	587	16,3	45	1,3	45	1,3	-	-
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	842	100,0	638	75,8	184	21,9	7	0,8	13	1,5	-	-
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	728	100,0	463	63,6	210	28,9	11	1,5	44	6,0	-	-
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	558	100,0	370	66,3	163	29,2	4	0,7	21	3,8	-	-
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	214	100,0	141	65,9	66	30,9	2	0,9	5	2,3	-	-
orzeczenia pozostałe	139	100,0	103	74,1	23	16,6	1	0,7	12	8,6	-	-

Rozpatrując liczbę orzeczeń wydanych w 2010 r. przez komisje lekarskie ubezpieczonym według województw odpowiadających miejscu ich zamieszkania., obserwujemy, że największą ich liczbę wydano ubezpieczonym w województwie śląskim – 10,1 tys., wielkopolskim – 8,7 tys. i dolnośląskim – 8,5 tys., najmniej natomiast w województwie podlaskim – 2,3 tys. i opolskim - 2,5 tys.. Najczęściej odwoływano się od orzeczeń lekarzy orzeczników (relacja orzeczeń komisji lekarskich do orzeczeń lekarzy orzeczników) w województwach: opolskim – w 17,7% przypadków, zachodniopomorskim – 16,2% oraz podlaskim – 14,8%, najrzadziej natomiast w województwach: lubelskim - 7,8%, kujawsko-pomorskim i śląskim - 10,1%. Średni współczynnik odwołań dla kraju wynosił 11,3% (rys. 4).

Ustalenia lekarza orzecznika najczęściej zmieniano w województwie lubuskim – w 32,8% przypadków i w województwie mazowieckim – w 29,4%, natomiast orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika najczęściej wydawano w województwie świętokrzyskim – 82,5% i zachodniopomorskim – 80,0% przypadków. Liczba orzeczeń podtrzymujących ustalenia lekarza orzecznika wahała się od 67,2% do 82,5% orzeczeń wydanych osobom zamieszkałym na terenie danego województwa (tabl. 11-12 i rys. 5).

TABL. 11 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2010 ROKU WEDŁUG WOJEWÓDZTWA, NA TERENIE KTÓREGO ZAMIESZKUJE OSOBA ZGŁASZAJĄCA SPRZECIW

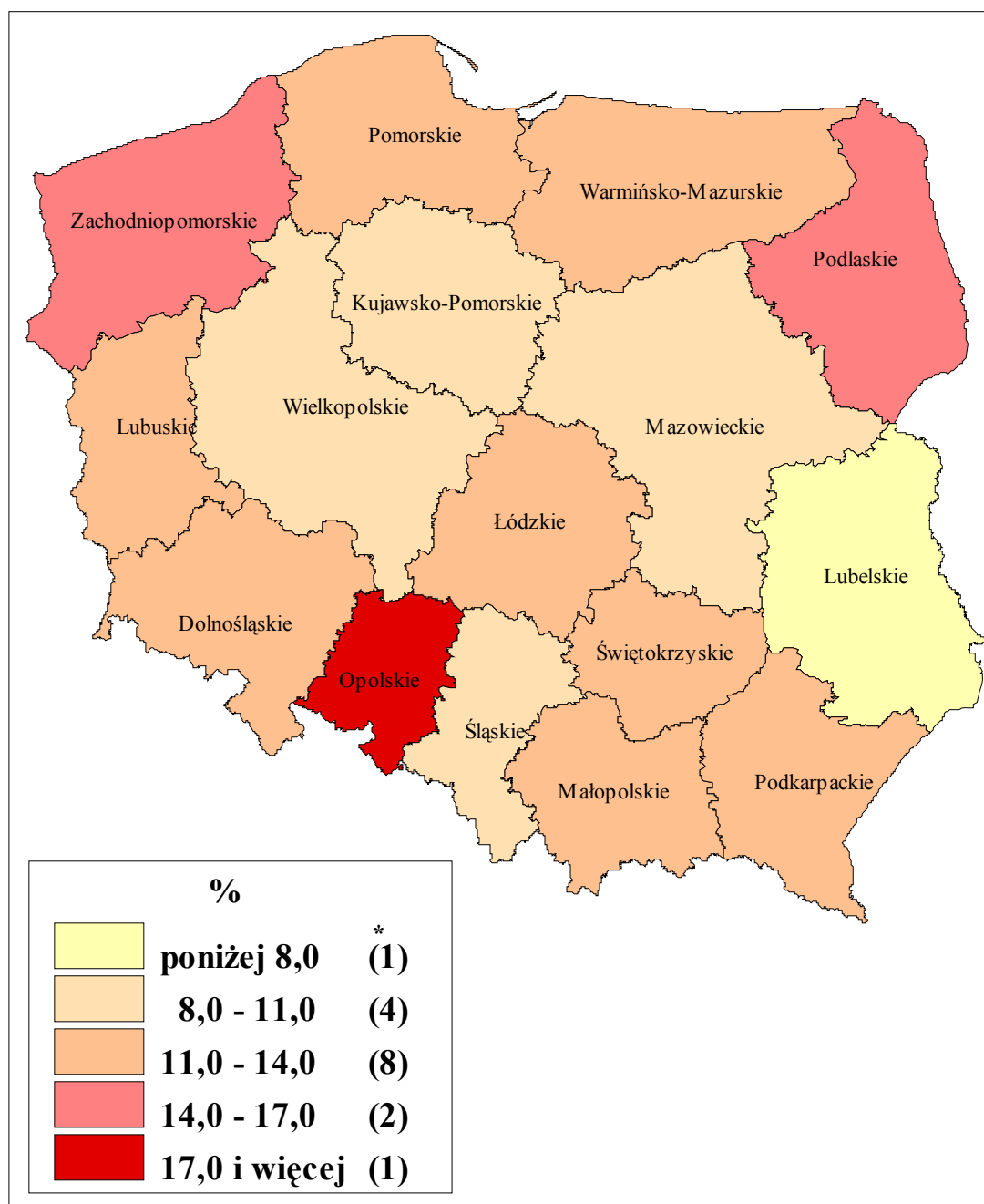
Województwa	Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników	Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	Udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach wydanych przez lekarza orzecznika
OGÓLEM	802 594*/	90 614	11,3
z tego:			
Dolnośląskie	66 929	8 467	12,7
Kujawsko-pomorskie	51 757	5 218	10,1
Lubelskie	48 987	3 821	7,8
Lubuskie	25 029	3 366	13,4
Łódzkie	57 710	6 890	11,9
Małopolskie	67 957	7 542	11,1
Mazowieckie	84 055	8 560	10,2
Opolskie	14 370	2 546	17,7
Podkarpackie	41 781	4 836	11,6
Podlaskie	15 513	2 298	14,8
Pomorskie	50 632	5 953	11,8
Śląskie	100 164	10 141	10,1
Świętokrzyskie	24 528	2 804	11,4
Warmińsko-mazurskie	32 630	3 704	11,4
Wielkopolskie	84 733	8 651	10,2
Zachodniopomorskie	35 819	5 817	16,2

*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej

TABL. 12 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2010 ROKU WEDŁUG WOJEWÓDZTWA, NA TERENIE KTÓREGO ZAMIESZKUJE OSOBA ZGŁASZAJĄCA SPRZECIW

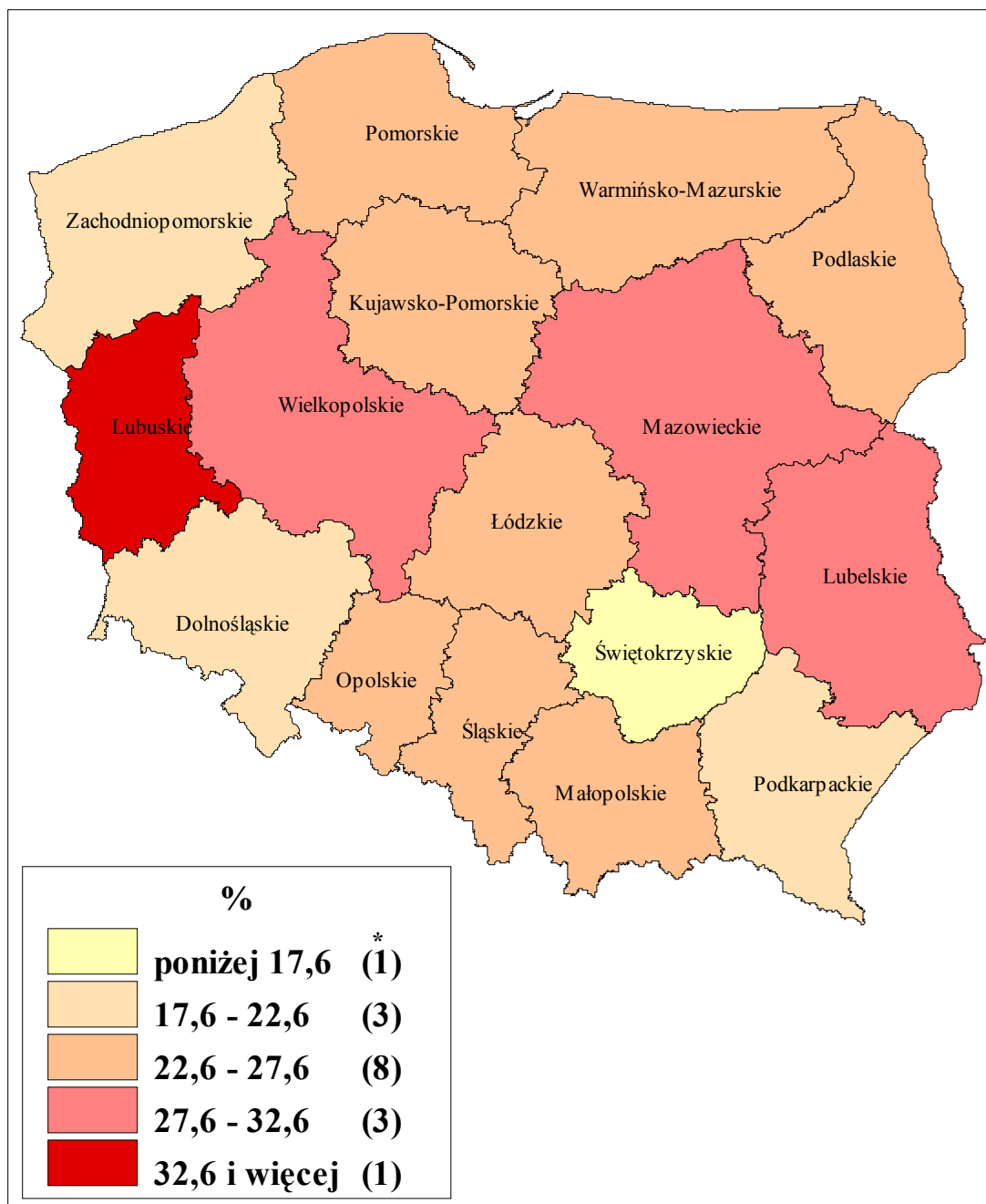
Województwa	Ogółem	Orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika		Orzeczenia zmieniające ustalenia lekarza orzecznika	
		liczba	ogółem = 100,0	liczba	ogółem = 100,0
OGÓŁEM	90 614	67 363	74,3	23 251	25,7
z tego:					
Dolnośląskie	8 467	6 648	78,5	1 819	21,5
Kujawsko-pomorskie	5 218	3 787	72,6	1 431	27,4
Lubelskie	3 821	2 711	71,0	1 110	29,0
Lubuskie	3 366	2 262	67,2	1 104	32,8
Łódzkie	6 890	5 184	75,2	1 706	24,8
Małopolskie	7 542	5 493	72,8	2 049	27,2
Mazowieckie	8 560	6 041	70,6	2 519	29,4
Opolskie	2 546	1 949	76,6	597	23,4
Podkarpackie	4 836	3 777	78,1	1 059	21,9
Podlaskie	2 298	1 684	73,3	614	26,7
Pomorskie	5 953	4 425	74,3	1 528	25,7
Śląskie	10 141	7 596	74,9	2 545	25,1
Świętokrzyskie	2 804	2 313	82,5	491	17,5
Warmińsko-mazurskie	3 704	2 686	72,5	1 018	27,5
Wielkopolskie	8 651	6 154	71,1	2 497	28,9
Zachodniopomorskie	5 817	4 653	80,0	1 164	20,0

Rys. 4   **Udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie
w orzeczeniach lekarzy orzeczników w 2010 r.**

* liczba województw

Rys. 5   **Udział orzeczeń zmieniających orzeczenia lekarzy orzeczników do ogółu orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2010 r.**

* liczba województw

2.1 Zmiany w ustaleniach lekarza orzecznika

W 2010 r. komisje lekarskie wydały 23,2 tys. orzeczeń zmieniających orzeczenia lekarza orzecznika i najczęściej zmieniały ustalony przez lekarza orzecznika stopień niezdolności do pracy, co miało miejsce w 57,0% przypadków. Wysoki udział tych zmian – ponad 50%, miał miejsce we wszystkich rodzajach orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika.

W przypadku orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom zmiana stopnia niezdolności do pracy dotyczyła 84,3% przypadków. Najczęściej zmiana stopnia występowała w związku z orzeczeniami pierwszorazowymi w sprawie renty socjalnej (50,1%) – tabl. 14.

Badanie tej grupy ubezpieczonych, w stosunku do której zmieniono stopień niezdolności do pracy wykazało, że przed wydaniem orzeczenia komisji lekarskiej - 28,0% osób legitymowało się brakiem niezdolności do pracy, 30,9% miało orzeczoną częściową niezdolność do pracy, 13,0% całkowitą niezdolność do pracy, a 2,4% całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji. Po rozpatrzeniu odwołań i ponownym ustaleniu stopnia niezdolności do pracy przez komisje lekarskie – brak niezdolności do pracy występował w 24,1% przypadków (spadek o 3,9 pkt. procentowych), częściowa niezdolność do pracy – w 29,7% (spadek o 1,2 pkt. procentowych), całkowita niezdolność do pracy – w 18,6% (wzrost o 5,6 pkt. procentowe), a całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji – w 9,9% (wzrost o 7,5 pkt. procentowe).

W porównaniu do roku 2009 komisje lekarskie znacznie częściej orzekały o całkowitej niezdolności do pracy bądź niezdolności do samodzielnej egzystencji, rzadziej natomiast o braku niezdolności do pracy. Zmiany w ustalaniu stopnia niezdolności do pracy dokonane przez komisje lekarskie w orzeczeniach pierwszorazowych rentowych lub ponownych w większości były korzystne dla wnoszących sprzeciw – tabl.15.

Poza zmianami dotyczącymi stopnia niezdolności do pracy, komisje lekarskie w 8,9% przypadków zmieniły przewidywany okres niezdolności do pracy, w 5,9% przypadków zmieniły datę powstania niezdolności do pracy, a w 5,2% zmieniły związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania niezdolności do pracy. Pozostałe 23,0% zmian dotyczyło podwyższenia bądź obniżenia procentowego uszczerbku na zdrowiu, wydania przez komisje lekarskie orzeczenia uzasadniającego przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego lub celowości przekwalifikowania zawodowego - tabl. 14.

TABL. 13 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH ZUS WYDANE W 2010 R. ZMIENIAJĄCE USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA WG RODZAJU ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO, RODZAJU ZMIAN USTALEŃ LEKARZA ORZECZNIKA BĄDŹ USTALEŃ POPRZEDNIEJ KOMISJI LEKARSKIEJ

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem	Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie ZUS w związku z:				
		z wniesieniem sprzeciwu	ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości	z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości	rozpatrzeniem sprawy w trybie nadzoru Prezesa ZUS	rozpatrzeniem sprawy w związku z przekazaniem przez sąd
OGÓŁEM ORZECZENIA	23 251	14 998	6 948	300	987	18
z tego zmieniające:						
stopień niezdolności do pracy	13 256	8 860	3 520	166	697	13
związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami	1 218	534	629	25	30	-
datę powstania niezdolności do pracy	1 365	780	477	26	80	2
przewidywany okres niezdolności do pracy	2 073	833	1 108	24	105	3
inne ustalenia lekarza orzecznika*/	5 339	3 991	1 214	59	75	-
Orzeczenia pierwszorazowe rentowe	4 865	2 971	1 503	62	324	5
z tego zmieniające:						
stopień niezdolności do pracy	2 819	1 844	694	39	240	2
związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami	282	101	174	5	2	-
datę powstania niezdolności do pracy	542	336	166	8	30	2
przewidywany okres niezdolności do pracy	434	204	190	2	37	1
inne ustalenia lekarza orzecznika*/	788	486	279	8	15	-
Orzeczenia ponowne rentowe	11 910	7 157	4 099	158	483	13
z tego zmieniające:						
stopień niezdolności do pracy	8 559	5 625	2 434	106	383	11
związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami	597	215	356	15	11	-
datę powstania niezdolności do pracy	507	280	188	14	25	-
przewidywany okres niezdolności do pracy	1 371	494	806	18	51	2
inne ustalenia lekarza orzecznika*/	876	543	315	5	13	-

*/ inne zmiany np: zmiana procentowego uszczerbku na zdrowiu, zmiana numeru statystycznego choroby, wydanie orzeczenia o okolicznościach uzasadniających przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego.

TABL. 13 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH ZUS WYDANE W 2010 R. ZMIENIAJĄCE USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA WG RODZAJU ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO, RODZAJU ZMIAN USTALEŃ LEKARZA ORZECZNIKA BĄDŹ USTALEŃ POPRZEDNIEJ KOMISJI LEKARSKIEJ(cd.)

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem	Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie ZUS w związku z:				
		z wniesieniem sprzeciwu	ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości	z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości	rozpatrzeniem sprawy w trybie nadzoru Prezesa ZUS	rozpatrzeniem sprawy w związku z przekazaniem przez sąd
Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	411	248	113	10	40	-
z tego zmieniające:						
stopień niezdolności do pracy	269	175	62	7	25	-
związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami	5	3	1	-	1	-
datę powstania niezdolności do pracy	72	46	22	1	3	-
przewidywany okres niezdolności do pracy	64	24	27	2	11	-
inne ustalenia lekarza orzecznika*/	1	-	1	-	-	-
Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	842	638	184	7	13	-
z tego zmieniające:						
stopień niezdolności do pracy	710	597	101	7	5	-
związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami	1	1	-	-	-	-
datę powstania niezdolności do pracy	68	14	50	-	4	-
przewidywany okres niezdolności do pracy	63	26	33	-	4	-
inne ustalenia lekarza orzecznika*/	-	-	-	-	-	-
Orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	728	463	210	11	44	-
z tego zmieniające:						
stopień niezdolności do pracy	365	249	91	4	21	-
związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami	203	121	68	3	11	-
datę powstania niezdolności do pracy	92	51	27	3	11	-
przewidywany okres niezdolności do pracy	68	42	24	1	1	-
inne ustalenia lekarza orzecznika*/	-	-	-	-	-	-

*/ inne zmiany np: zmiana procentowego uszczerbku na zdrowiu, zmiana numeru statystycznego choroby, wydanie orzeczenia o okolicznościach uzasadniających przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego.

TABL. 13 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH ZUS WYDANE W 2009 R. ZMIENIAJĄCE USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA WG RODZAJU ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO, RODZAJU ZMIAN USTALEŃ LEKARZA ORZECZNIKA BĄDŹ USTALEŃ POPRZEDNIEJ KOMISJI LEKARSKIEJ (dok.)

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem	Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie ZUS w związku z:				
		z wniesieniem sprzeciwu	ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości	z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości	rozpatrzeniem sprawy w trybie nadzoru Prezesa ZUS	rozpatrzeniem sprawy w związku z przekazaniem przez sąd
Orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	3 584	2 907	587	45	45	-
z tego zmieniające:						
stopień niezdolności do pracy	-	-	-	-	-	-
związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami	52	41	9	1	1	-
datę powstania niezdolności do pracy	-	-	-	-	-	-
przewidywany okres niezdolności do pracy	-	-	-	-	-	-
inne ustalenia lekarza orzecznika*/	3 532	2 866	578	44	44	-
Orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	558	370	163	4	21	-
z tego zmieniające:						
stopień niezdolności do pracy	446	303	125	2	16	-
związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami	56	35	18	1	2	-
datę powstania niezdolności do pracy	14	6	6	-	2	-
przewidywany okres niezdolności do pracy	42	26	14	1	1	-
inne ustalenia lekarza orzecznika*/	-	-	-	-	-	-
Orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	214	141	66	2	5	-
z tego zmieniające:						
stopień niezdolności do pracy	139	95	40	2	2	-
związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami	1	1	-	-	-	-
datę powstania niezdolności do pracy	52	35	15	-	2	-
przewidywany okres niezdolności do pracy	21	10	11	-	-	-
inne ustalenia lekarza orzecznika*/	1	-	-	-	1	-
Orzeczenia pozostałe	139	103	23	1	12	-
z tego zmieniające:						
stopień niezdolności do pracy	88	67	13	1	7	-
związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami	21	16	3	-	2	-
datę powstania niezdolności do pracy	18	12	3	-	3	-
przewidywany okres niezdolności do pracy	10	7	3	-	-	-
inne ustalenia lekarza orzecznika*/	2	1	1	-	-	-

*/ inne zmiany np: zmiana procentowego uszczerbku na zdrowiu, zmiana numeru statystycznego choroby, wydanie orzeczenia o okolicznościach uzasadniających przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego.

**TABL. 14 STRUKTURA ORZECZEŃ WYDANYCH PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU
W LATACH 2009-2010 ZMIENIAJĄCYCH USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA
W POSZCZEGÓLNYCH RODZAJACH ORZECZEŃ**

Rodzaj orzeczenia	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich ZUS zmieniające ustalenia lekarza orzecznika w zakresie:				
		stopnia niezdolności do pracy	związku niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami	daty powstania niezdolności do pracy	przewidywanego okresu niezdolności do pracy	innych ustaleń lekarza orzecznika*/
OGÓŁEM	2009 100,0 2010 100,0	59,1 57,0	5,2 5,2	5,5 5,9	9,4 8,9	20,8 23,0
z tego:						
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2009 100,0 2010 100,0	59,0 58,0	5,8 5,8	9,6 11,1	9,5 8,9	16,1 16,2
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2009 100,0 2010 100,0	72,7 71,9	4,7 5,0	3,8 4,3	12,1 11,5	6,7 7,3
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2009 100,0 2010 100,0	60,5 65,5	- 1,2	25,7 17,5	13,8 15,6	- 0,2
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2009 100,0 2010 100,0	- -	1,3 1,5	- -	- -	98,7 98,5
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2009 100,0 2010 100,0	85,0 84,3	0,4 0,1	8,8 8,1	5,8 7,5	- -
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2009 100,0 2010 100,0	51,7 50,1	28,3 27,9	10,0 12,6	10,0 9,4	- -
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	2009 100,0 2010 100,0	77,5 79,9	11,6 10,1	2,5 2,5	8,3 7,5	0,1 -
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	2009 100,0 2010 100,0	67,8 65,0	1,4 0,5	17,5 24,2	9,8 9,8	3,5 0,5
orzeczenia pozostałe	2009 100,0 2010 100,0	61,8 63,3	10,3 15,1	14,6 13,0	10,3 7,2	3,0 1,4

*/ inne zmiany np: zmiana procentowego uszczerbku na zdrowiu, zmiana numeru statystycznego choroby, wydanie orzeczenia o okolicznościach uzasadniających przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego.

TABL. 15 STRUKTURA ORZECZEŃ W SPRAWACH RENTOWYCH WYDANYCH PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE W LATACH 2009-2010 ZMIENIAJĄCYCH USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA

Wyniki badania statystycznego porównującego orzeczenia komisji lekarskich z orzeczeniami lekarzy orzeczników, do których zgłoszono sprzeciw

Wyszczególnienie		Orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika ZUS			Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie		
		razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	2009	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	2010	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego ustalające:							
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2009	1,2	1,2	1,1	4,4	4,9	3,5
	2010	2,4	2,2	2,7	9,9	9,1	11,2
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	2009	2,8	3,2	2,3	2,3	2,3	2,2
	2010	7,2	6,1	8,9	2,3	2,1	2,6
całkowitą niezdolność do pracy	2009	9,4	9,8	8,9	12,4	13,8	10,2
	2010	13,0	13,1	12,8	18,6	20,2	16,0
brak całkowitej niezdolności do pracy	2009	6,2	6,5	5,6	6,4	6,7	6,0
	2010	9,3	9,9	8,3	7,7	7,6	7,9
częściową niezdolność do pracy	2009	33,6	33,5	33,7	25,6	27,4	22,8
	2010	30,9	31,1	30,7	29,7	31,3	27,1
celowość przekwalifikowania zawodowego	2009	0,6	0,8	0,3	0,4	0,6	0,2
	2010	0,4	0,6	0,1	0,3	0,4	0,1
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	2009	18,0	15,8	21,4	7,6	7,1	8,5
	2010	8,8	8,1	10,0	7,4	6,9	8,3
brak niezdolności do pracy	2009	28,2	29,2	26,7	40,9	37,2	46,6
	2010	28,0	28,9	26,5	24,1	22,4	26,8

Strukturę orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika w sprawach powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu przedstawia tabl.16, natomiast przeciętny uszczerbek na zdrowiu przed i po badaniu przez komisje lekarskie według rodzajów urazów i okoliczności powstania uszczerbku tabl. 17.

W 2010 r. orzeczenia w sprawach powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu komisje lekarskie wydały dla 11,4 tys. badanych, tj. 12,6% ogółu orzeczeń. Z tej liczby orzeczeń w przypadku 3,6 tys. osób (tj. 31,5%) komisje lekarskie dokonały zmian ustaleń lekarzy orzeczników. Przed orzeczeniem komisji lekarskich osoby te miały ustalony uszczerbek na zdrowiu w 70,3% przypadków. Po rozpatrzeniu odwołań i ponownym badaniu, komisje lekarskie orzekły uszczerbek na zdrowiu w stosunku do 85,1% tej grupy ubezpieczonych. W grupie poszkodowanych w związku z wypadkami przy pracy odsetek osób z orzeczoną uszczerbkiem na zdrowiu wzrósł o 14,5 pkt. procentowych, a wśród osób, u których stwierdzono chorobę zawodową o 14,2 pkt. procentowego.

Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu osób badanych przed dokonaniem zmian przez komisje lekarskie wynosił 5,7%, a po rozpatrzeniu odwołań i ponownym badaniu 7,8%. Jego wysokość zależna była od rodzaju okoliczności w jakich zaistniał.

Przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku wypadku przy pracy orzeczonego przez komisje lekarskie wyniósł 7,8% i był wyższy o 2,6% od orzeczonego przez lekarzy orzeczników, a w przypadku chorób zawodowych był nieco niższy o 0,8% od orzeczonego przez lekarzy orzeczników i wynosił 18,8%.

**TABL. 16 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH USZCZERBEK NA ZDROWIU
W LATACH 2009-2010 WYDANYCH PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZMIENIAJĄCYCH
USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA**

Wyszczególnienie		Orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika ZUS			Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie		
		razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Ogółem orzeczenia	2009	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	2010	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego ustalające:							
uszczerbek na zdrowiu	2009	70,1	72,1	65,3	85,3	86,3	82,9
	2010	70,3	71,9	66,0	85,1	85,8	83,0
brak uszczerbku na zdrowiu	2009	29,9	27,9	34,7	14,7	13,7	17,1
	2010	29,7	28,1	34,0	14,9	14,2	17,0
z tego w zakresie:							
Wypadków przy pracy							
z tego ustalające:	2009	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	2010	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
uszczerbek na zdrowiu	2009	69,8	71,8	64,7	85,2	86,3	82,3
	2010	70,2	71,9	65,4	84,9	85,7	82,6
brak uszczerbku na zdrowiu	2009	30,2	28,2	35,3	14,8	13,7	17,7
	2010	29,8	28,1	34,6	15,1	14,3	17,4
Chorób zawodowych							
z tego ustalające:	2009	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	2010	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
uszczerbek na zdrowiu	2009	81,9	83,3	79,3	89,1	84,7	97,0
	2010	76,3	73,9	80,0	90,5	90,0	91,2
brak uszczerbku na zdrowiu	2009	18,1	16,7	20,7	10,9	15,3	3,0
	2010	23,7	26,1	20,0	9,5	10,0	8,8

**TABL. 17 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU*/
WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU WEDŁUG OKOLICZNOŚCI
POWSTANIA USZCZERBKU ORAZ RODZAJÓW URAZÓW I CHOROÓB
ZAWODOWYCH**

Wyszczególnienie	Przeciętny procent uszczerbku ustalony przez:	
	lekarza orzecznika	komisje lekarskie
OGÓŁEM	5,7	7,8
z tego:		
Wypadki przy pracy	5,2	7,8
w tym:		
uszkodzenia kończyny dolnej	4,7	6,9
uszkodzenia śródręcza i palców	3,4	4,8
uszkodzenia kończyny górnej	6,8	8,7
uszkodzenia kręgosłupa	7,9	9,7
uszkodzenia twarzy	3,6	5,3
uszkodzenia głowy	11,7	16,5
uszkodzenia narządu słuchu	14,4	21,0
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	12,7	16,9
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	22,7	27,5
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	11,4	10,6
uszkodzenia miednicy	15,5	15,9
uszkodzenia narządu wzroku	9,1	10,5
uszkodzenia miednicy	15,5	15,9
Choroby zawodowe	19,6	18,8
w tym:		
przewlekłe choroby narządu głosu	17,9	13,1
schorzenia układu oddechowego	24,7	30,7
pylice płuc	17,6	17,7
schorzenia nerwów, mięśni	9,9	8,4
choroby zakaźne i pasożytnicze	14,2	11,7
uszkodzenia narządu słuchu	24,9	20,4
nowotwory złośliwe	56,9	37,9
choroby skóry	11,5	9,7
choroby wywołane działaniem wysokich/niskich temperatur	7,0	5,0

*/ komisja lekarska orzekła procentowy uszczerbek na zdrowiu, tj. w stosunku do ustalonego przez lekarza orzecznika uszczerbku na zdrowiu, podwyższyła go, utrzymała na tym samym poziomie lub obniżyła

Zmiany ustaleń lekarza orzecznika w przypadku orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych przez komisje lekarskie w 2010 r. w sprawach o przyznanie renty socjalnej przedstawia tabl. 18.

Z liczby 7,4 tys. orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2010 r. osobom ubiegającym się o rentę socjalną w 17,3% przypadków komisje lekarskie zmieniły ustalenia lekarza orzecznika.

Najczęściej zmiany dotyczyły ustaleń stopnia niezdolności do pracy, stanowiły bowiem 63,0% ogółu orzeczeń zmieniających i z reguły były korzystne dla badanych.

Przed orzeczeniem komisji lekarskiej brakiem całkowitej niezdolności do pracy legitymowało się 62,9% ubiegających się o rentę socjalną, a po orzeczeniach komisji lekarskiej grupa ta stanowiła 35,4%.

TABL. 18 STRUKTURA ORZECZEŃ W SPRAWIE RENTY SOCJALNEJ W LATACH 2009-2010 WYDANYCH PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZMIENIAJĄCYCH USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA

Wyszczególnienie		Orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika ZUS			Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie		
		razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	2009	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	2010	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego ustalające:							
całkowitą niezdolność do pracy	2009	50,3	49,6	51,1	73,0	77,3	68,3
	2010	37,1	37,1	37,0	64,6	66,3	62,4
brak całkowitej niezdolności do pracy	2009	49,7	50,4	48,9	27,0	22,7	31,7
	2010	62,9	62,9	63,0	35,4	33,7	37,6

3. Charakterystyka osób badanych

Najliczniejszą grupą badanych przez komisje lekarskie w sprawach rentowych byli pracownicy - tzn. zatrudnieni na podstawie umowy o pracę Stanowili oni 69,6% tej grupy osób. W dalszej kolejności byli to pracownicy i osoby nie będące pracownikami ubiegające się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego – 21,0% oraz osoby nie będące pracownikami ubiegające się o rentę z tytułu niezdolności do pracy – 6,1% (tabl. 21).

Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników wynosił 48,2 lat (w przypadku mężczyzn – 48,4 lat, w przypadku kobiet - 47,9 lat) i w porównaniu z rokiem poprzednim nie uległ zmianie.

Najmłodsi badani (średni wiek – 26,3 lat), to osoby z orzeczeniem pierwszorazowym wydanym przez lekarza orzecznika, ubiegające się o ustalenie prawa do renty socjalnej. Najstarsi, to emeryci wnoszący sprzeciw w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego – średnio w wieku 66,7 lat.

**TABL. 19 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH WYDANE W 2010 R
WEDŁUG RODZAJU ORZECZENIA I PŁCI OSÓB BADANYCH**

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
Ogółem	90 614	100,0	48,2	52 707	100,0	48,4	37 907	100,0	47,9
z tego:									
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	18 392	20,3	49,1	10 636	20,2	50,2	7 756	20,5	47,7
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	46 283	51,1	51,0	27 280	51,8	51,8	19 003	50,1	49,7
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 673	1,8	45,4	617	1,2	39,6	1 056	2,8	48,7
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dotyczące procentowego uszczerbku na zdrowiu	11 370	12,6	42,4	8 072	15,4	41,6	3 298	8,7	44,1
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	3 979	4,4	66,7	1 442	2,7	67,6	2 537	6,7	66,2
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	3 837	4,2	26,3	1 976	3,7	25,5	1 861	4,9	27,1
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	3 598	4,0	28,0	1 801	3,4	27,2	1 797	4,7	28,9
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	842	0,9	54,8	495	0,9	55,0	347	0,9	54,4
orzeczenia pozostałe	640	0,7	61,2	387	0,7	63,2	253	0,7	58,0

Tabl. 20 WIEK I PŁEĆ OSÓB, KTÓRYM ORZECZENIE WYDAŁ LEKARZ ORZECZNIK I KOMISJE LEKARSKIE

Wyszczególnienie	Orzeczenia wydane przez:					
	lekarzy orzeczników			komisje lekarskie		
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
Ogółem	778 420*/	100,0	48,7	90 614	100,0	48,2
Mężczyźni	473 287	60,8	48,9	52 707	58,2	48,4
Kobiety	305 133	39,2	48,4	37 907	41,8	47,9

*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej

TABL. 21 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH W SPRAWACH RENTOWYCH WYDANE W LATACH 2009-2010 WEDŁUG GRUP BADANYCH

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	
Ogółem	2009	66 418	100,0	38 302	100,0	28 116	100,0
	2010	66 347	100,0	38 533	100,0	27 814	100,0
	a	99,9		100,6		98,9	
z tego orzeczenia wydane:							
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy:							
- pracownikom	2009	47 484	71,5	27 406	71,6	20 078	71,4
	2010	46 144	69,6	27 142	70,4	19 002	68,3
	a	97,2		99,0		94,6	
- osobom nie będącym pracownikami	2009	4 245	6,4	3 052	8,0	1 193	4,2
	2010	4 070	6,1	2 930	7,6	1 140	4,1
	a	95,9		96,0		95,6	
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2009	12 426	18,7	6 670	17,4	5 756	20,5
	2010	13 925	21,0	7 414	19,3	6 511	23,4
	a	112,2		111,2		113,1	
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej	2009	1 573	2,4	626	1,6	947	3,4
	2010	1 673	2,5	617	1,6	1 056	3,8
	a	106,4		98,6		111,5	
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2009	690	1,0	548	1,4	142	0,5
	2010	535	0,8	430	1,1	105	0,4
	a	77,5		78,5		73,9	
Orzeczenia pierwszorazowe rentowe	2009	20 058	100,0	11 144	100,0	8 909	100,0
	2010	18 392	100,0	10 636	100,0	7 756	100,0
	a	91,7		95,4		87,1	
z tego orzeczenia wydane:							
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy:							
- pracownikom	2009	13 056	65,1	7 225	64,8	5 831	65,4
	2010	11 926	64,8	7 037	66,2	4 889	63,0
	a	94,4		97,4		83,8	
- osobom nie będącym pracownikami	2009	861	4,3	603	5,4	258	2,9
	2010	804	4,4	580	5,4	224	2,9
	a	93,4		96,2		86,8	

**TABL. 21 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH W SPRAWACH RENTOWYCH
WYDANE W LATACH 2009-2010 WEDŁUG GRUP BADANYCH (dok.)**

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2009 2010 a	5 859 5 472 93,4	29,2 29,8	3 118 2 881 92,4	28,0 27,1	2 741 2 591 94,5	30,8 33,4
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2009 2010 a	282 190 67,4	1,4 1,0	203 138 68,0	1,8 1,3	79 52 65,8	0,9 0,7
Orzeczenia ponowne rentowe	2009 2010 a	44 787 46 282 103,3	100,0 100,0	26 527 27 280 102,8	100,0 100,0	18 260 19 002 104,1	100,0 100,0
z tego orzeczenia wydane:							
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy:							
- pracownikom	2009 2010 a	34 428 34 218 99,4	76,9 73,9	20 181 20 105 103,2	76,2 73,6	14 247 14 113 99,1	78,3 74,3
- osobom nie będącym pracownikami	2009 2010 a	3 384 3 266 96,5	7,5 7,1	2 449 2 350 96,0	9,2 8,6	935 916 98,0	5,1 4,8
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2009 2010 a	6 567 8 453 128,7	14,7 18,3	3 552 4 533 127,6	13,3 16,7	3 015 3 920 130,0	16,2 20,6
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2009 2010 a	408 345 84,6	0,9 0,7	345 292 84,6	1,3 1,1	63 53 84,1	0,4 0,3
Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2009 2010 a	1 573 1 673 106,4	100,0 100,0	626 617 98,6	100,0 100,0	947 1 056 111,5	3,4 3,8
z tego orzeczenia:							
pierwszorazowe		1 044 1 087 104,1	66,4 65,0	481 455 94,6	76,8 73,7	563 632 112,3	59,5 59,8
ponowne		529 586 110,8	33,6 35,0	145 162 111,7	23,2 26,3	384 424 110,4	40,5 40,2

Wśród badanych przez komisje lekarskie w 2010 r., podobnie jak i w całej populacji badanych przez lekarzy orzeczników, przeważali mężczyźni stanowiąc 57,7% ogółu. Najwyższy odsetek mężczyzn obserwujemy wśród odwołujących się od orzeczeń lekarza orzecznika w sprawach o ustalenie procentowego uszczerbku na zdrowiu – 71,0%, najniższy zaś w grupie emerytów badanych przez komisje lekarskie w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego – 36,2% (tabl. 19).

W większości przypadków przyczynami orzekania o niezdolności do pracy osób odwołujących się do komisji lekarskich od orzeczeń pierwszorazowych ustalających dla celów rentowych stopień niezdolności do pracy były choroby układu krążenia, nowotwory i zaburzenia psychiczne.

Odwołania powyższe stanowiły odpowiednio 22,5%, 17,0% i 14,4% ogółu odwołań. Wśród odwołujących się od orzeczeń ponownych rentowych głównymi przyczynami orzekania o niezdolności do pracy były również choroby układu krążenia i zaburzenia psychiczne – 24,0% i 16,3% ale z kolei trzecią pod względem liczebności grupą były osoby z chorobami układu kostnowęzowego 15,3% (tabl. 22-23).

Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń pierwszorazowych rentowych, którym ustalono stopień niezdolności do pracy wynosił 50,2 lat, a odwołujących się od orzeczeń ponownych był średnio o 2 lata wyższy.

W związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych, komisje lekarskie najczęściej ustalały niezdolność do pracy na okres od 10 miesięcy do 24 miesięcy. Orzeczenia o tym okresie ważności stanowiły 62,4%, a w związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych rentowych - 52,7%. Orzeczenie bezterminowe stwierdzające trwałą niezdolność do pracy w sprawach pierwszorazowych rentowych uzyskało 9,6% badanych przez komisje, natomiast w sprawach ponownych rentowych 8,0%. W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział w przypadku orzeczeń pierwszorazowych spadł - o 5,8 punktu procentowego, a w przypadku orzeczeń ponownych wzrósł o 0,5 punktu procentowego (tabl. 24-25).

Rozpatrując trzecią co do liczebności grupę osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników, czyli badanych przez komisje lekarskie w sprawach dotyczących ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu, obserwujemy znaczną przewagę poszkodowanych w związku z wypadkami przy pracy. Osoby, którym komisje lekarskie ustaliły procentowy uszczerbek na zdrowiu w związku z wypadkami przy pracy stanowiły 89,4%. Pozostali (10,6%), którym ustalono procentowy uszczerbek na zdrowiu, to poszkodowani w związku z chorobami zawodowymi.

Wśród poszkodowanych w wypadkach przy pracy, uszczerbek na zdrowiu komisje lekarskie orzekały najczęściej w związku z uszkodzeniami kończyn dolnych – 36,7% przypadków oraz uszkodzeniami śródreżca i palców – 18,6% ogółu orzeczeń z ustalonym procentem uszczerbku na zdrowiu. Wśród dotkniętych chorobami zawodowymi uszczerbek na zdrowiu ustalano najczęściej w związku z pylicami płuc oraz schorzeniami układu oddechowego - po 2,0% ogółu orzeczeń z ustalonym procentowym uszczerbkiem na zdrowiu (tabl. 26).

Średni wiek osób badanych, którym komisje lekarskie wydały orzeczenie ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wynosił 45,8 lat (dla poszkodowanych w wyniku wypadków przy pracy – 42,3 lata; dla poszkodowanych w związku z chorobami zawodowymi – 56,9 lat).

Tabela 27 prezentuje orzeczenia komisji lekarskich wydane w 2010 r. osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej. Z 7,4 tys. wydanych orzeczeń - 51,6% dotyczyło odwołań od orzeczeń pierwszorazowych wydanych przez lekarza orzecznika, a 48,4% od orzeczeń ponownych. Wśród odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników w sprawie renty socjalnej mężczyźni stanowili 50,8%, a kobiety 49,2%. Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy wydano w

16,6% przypadków. Dla orzeczeń pierwszorazowych odsetek ten wynosił 19,2%, a dla orzeczeń ponownych – 13,9%.

TABL. 22 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY*/ WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH RENTOWYCH LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG GRUP CHOROBYCH I WIEKU BADANYCH

Grupy chorobowe		Orzeczenia komisji lekarskich									
		Ogółem	wiek osób badanych							średni wiek	
			19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej		
OGÓŁEM	R	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	50,2
	M	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	51,3
	K	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	47,8
w tym:											
choroby układu krążenia	R	22,5	0,0	1,7	7,1	15,0	27,2	36,7	33,3	52,8	
	M	27,6	0,0	2,6	8,2	18,4	33,3	37,8	30,0	53,3	
	K	11,9	-	0,0	5,6	10,4	15,1	6,7	41,7	50,1	
nowotwory	R	17,0	0,0	9,6	12,2	18,2	18,8	15,4	9,5	50,9	
	M	13,3	0,0	6,1	8,7	10,4	15,2	15,3	13,3	53,3	
	K	24,7	-	15,9	17,3	29,0	26,1	20,0	0,0	48,3	
zaburzenia psychiczne	R	14,4	33,3	28,1	27,2	17,2	10,6	8,6	11,9	44,7	
	M	12,8	33,3	30,4	28,1	14,6	9,1	8,7	10,0	44,2	
	K	17,6	-	23,8	25,9	20,8	13,5	6,7	16,7	45,1	
choroby układu kostno-stawowego	R	13,0	0,0	3,4	8,9	14,5	14,5	12,1	11,9	51,1	
	M	11,4	0,0	2,6	7,4	12,7	12,3	12,3	13,3	52,3	
	K	16,3	-	4,8	11,1	16,9	18,8	6,7	8,3	49,4	
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	R	8,4	66,7	20,2	13,2	10,0	6,5	4,9	2,4	42,7	
	M	10,5	66,7	23,5	18,6	15,6	8,0	4,8	3,3	42,6	
	K	4,1	-	14,3	5,6	2,3	3,5	6,7	0,0	43,2	
choroby układu nerwowego	R	7,5	0,0	15,2	11,5	9,4	5,8	4,7	4,8	42,3	
	M	6,8	0,0	13,0	8,7	10,1	5,4	4,8	6,7	43,1	
	K	8,9	-	19,0	15,4	8,5	6,8	0,0	0,0	41,5	
choroby układu oddechowego	R	3,4	0,0	0,0	0,8	1,9	3,5	7,2	21,4	55,9	
	M	3,0	0,0	0,0	1,3	2,1	2,7	5,6	20,0	55,8	
	K	4,1	-	0,0	0,0	1,6	5,2	53,3	25,0	56,0	
choroby oka	R	2,9	0,0	7,3	4,8	2,5	2,4	2,8	0,0	42,5	
	M	3,0	0,0	7,0	5,2	2,8	2,5	2,9	0,0	43,7	
	K	2,6	-	7,9	4,3	2,0	2,1	0,0	0,0	39,5	
choroby układu trawiennego	R	3,2	0,0	1,1	3,3	3,8	3,6	0,9	0,0	48,2	
	M	3,6	0,0	1,7	3,9	4,2	4,5	1,0	0,0	49,4	
	K	2,2	-	0,0	2,5	3,3	1,9	0,0	0,0	43,9	
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	R	2,4	0,0	2,8	2,0	2,2	2,4	3,3	4,8	49,5	
	M	2,9	0,0	2,6	3,0	3,3	2,6	3,4	3,3	49,2	
	K	1,5	-	3,2	0,6	0,7	1,9	0,0	8,3	50,6	
choroby zakaźne i pasożytnicze	R	1,0	0,0	0,6	1,5	1,8	0,6	0,9	0,0	47,2	
	M	0,9	0,0	0,0	0,9	2,4	0,6	1,0	0,0	49,5	
	K	1,1	-	1,6	2,5	1,0	0,8	0,0	0,0	43,1	

*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

**TABL. 23 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY*/
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PONOWNYCH RENTOWYCH
LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG GRUP CHOROBOWYCH I WIEKU BADANYCH**

Grupy chorobowe		Orzeczenia komisji lekarskich								
		Ogółem	wiek osób badanych							średni wiek
			19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	
R – razem										
M – mężczyźni										
K - kobiety										
OGÓŁEM	R	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	52,3
	M	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	53,2
	K	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	50,6
w tym:										
choroby układu krążenia	R	24,0	0,0	4,5	7,0	13,0	27,1	36,6	25,8	55,3
	M	29,4	0,0	0,0	8,2	16,1	33,5	37,9	30,3	55,9
	K	13,7	0,0	15,0	5,0	9,1	16,3	16,3	9,5	52,7
nowotwory	R	9,9	33,3	7,5	7,7	8,1	10,5	10,7	16,5	53,2
	M	8,1	50,0	6,4	6,0	4,6	8,2	10,7	17,1	55,1
	K	13,4	0,0	10,0	10,4	12,5	14,3	10,5	14,3	51,1
zaburzenia psychiczne	R	16,3	33,3	31,3	23,2	23,7	14,8	8,1	17,5	49,9
	M	13,7	0,0	35,1	23,3	22,2	11,8	7,9	13,2	49,9
	K	21,3	100,0	22,5	22,9	25,5	19,8	11,6	33,3	49,9
choroby układu kostno-stawowego	R	15,3	33,3	13,4	11,9	16,4	16,2	12,8	11,3	52,3
	M	13,6	50,0	10,6	8,2	13,1	14,7	12,8	11,8	53,8
	K	18,8	0,0	20,0	17,9	20,6	18,5	12,8	9,5	50,3
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	R	8,3	0,0	21,6	19,9	10,4	6,7	5,3	3,1	48,4
	M	10,1	0,0	26,6	28,1	13,8	8,2	5,4	3,9	48,3
	K	4,9	0,0	10,0	6,5	6,2	4,2	3,5	0,0	48,9
choroby układu nerwowego	R	8,8	0,0	8,2	14,2	11,2	8,0	7,0	3,1	50,3
	M	8,1	0,0	7,4	12,3	11,4	7,4	6,6	3,9	51,2
	K	10,2	0,0	10,0	17,2	10,8	9,2	12,8	0,0	48,9
choroby układu oddechowego	R	4,5	0,0	0,7	1,8	3,2	4,5	7,7	14,4	55,4
	M	4,5	0,0	1,1	0,9	3,0	4,6	7,0	10,5	56,4
	K	4,5	0,0	0,0	3,2	3,6	4,3	17,4	28,6	53,3
choroby oka	R	2,8	0,0	6,0	4,0	3,0	2,5	2,6	5,2	51,1
	M	2,7	0,0	5,3	4,1	3,0	2,4	2,4	5,3	51,9
	K	3,0	0,0	7,5	3,9	3,0	2,6	4,7	4,8	49,6
choroby układu trawiennego	R	1,7	0,0	0,7	2,2	2,3	1,6	1,2	1,0	50,9
	M	1,8	0,0	0,0	1,9	3,0	1,6	1,3	1,3	51,9
	K	1,6	0,0	2,5	2,5	1,4	1,6	0,0	0,0	48,8
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	R	3,2	0,0	1,5	1,9	2,8	3,4	3,8	0,0	53,4
	M	3,2	0,0	2,1	1,3	3,4	3,3	3,8	0,0	54,3
	K	3,1	0,0	0,0	2,9	2,2	3,5	3,5	0,0	51,6
choroby zakaźne i pasożytnicze	R	0,8	0,0	0,7	1,1	1,3	0,7	0,4	0,0	50,1
	M	0,7	0,0	0,0	0,9	1,4	0,5	0,5	0,0	51,0
	K	1,0	0,0	2,5	1,4	1,1	0,9	0,0	0,0	48,9

*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

**TABL. 24 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY*/
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH
RENTOWYCH LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU
TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe R – razem M – mężczyźni K - kobiety	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							bezterminowo	
		do 3 miesiące	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesiące i więcej		
OGÓŁEM	R	100,0	3,8	7,6	7,6	32,8	29,6	7,5	1,5	9,6
	M	100,0	3,5	6,9	7,1	32,2	30,2	8,0	1,7	10,4
	K	100,0	4,7	9,2	8,5	33,9	28,3	6,4	1,0	8,0
w tym:										
choroby układu krążenia	R	100,0	3,3	6,9	7,4	33,3	31,1	7,6	0,8	9,6
	M	100,0	3,2	6,2	7,2	32,5	32,4	7,9	1,0	9,6
	K	100,0	3,5	10,6	8,5	36,9	24,8	5,8	-	9,9
nowotwory	R	100,0	1,3	3,4	6,1	32,3	37,2	7,3	1,9	10,5
	M	100,0	0,9	2,8	3,7	28,1	38,8	9,5	2,1	14,1
	K	100,0	1,7	4,1	8,9	37,0	35,3	4,8	1,7	6,5
zaburzenia psychiczne	R	100,0	2,7	6,1	6,5	35,7	32,1	8,2	0,7	8,0
	M	100,0	1,9	4,1	6,3	36,1	32,0	7,9	0,9	10,8
	K	100,0	3,8	9,1	6,7	35,1	32,2	8,7	0,6	3,8
choroby układu kostno-stawowego	R	100,0	8,0	12,9	8,6	32,5	23,6	5,7	1,9	6,8
	M	100,0	6,7	11,7	7,8	31,2	25,5	6,0	2,9	8,2
	K	100,0	9,9	14,6	9,9	34,4	20,8	5,2	0,5	4,7
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	R	100,0	7,5	14,7	11,7	32,6	20,8	5,9	2,2	4,6
	M	100,0	6,6	12,7	12,0	33,6	22,8	5,4	1,5	5,4
	K	100,0	12,5	25,0	10,4	27,1	10,4	8,3	6,3	-
choroby układu nerwowego	R	100,0	4,8	5,5	4,8	35,7	25,4	11,4	2,5	9,9
	M	100,0	3,6	4,2	3,6	36,5	26,3	13,2	3,0	9,6
	K	100,0	6,7	7,6	6,7	34,3	23,8	8,6	1,8	10,5
choroby układu oddechowego	R	100,0	3,3	6,5	5,7	30,1	36,6	8,0	-	9,8
	M	100,0	4,0	9,3	5,3	32,0	33,3	9,4	-	6,7
	K	100,0	2,1	2,1	6,3	27,1	41,7	6,1	-	14,6
choroby oka	R	100,0	4,7	6,6	2,8	22,6	29,2	12,3	2,9	18,9
	M	100,0	4,0	5,3	4,0	26,7	25,3	14,7	4,0	16,0
	K	100,0	6,5	9,7	-	12,9	38,7	6,4	-	25,8
choroby układu trawiennego	R	100,0	2,6	7,0	14,8	34,8	28,7	3,5	0,8	7,8
	M	100,0	3,4	6,7	14,6	36,0	28,1	1,1	1,1	9,0
	K	100,0	-	7,7	15,4	30,8	30,8	11,5	-	3,8
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	R	100,0	-	12,4	11,2	34,8	28,1	5,6	-	7,9
	M	100,0	-	12,7	11,3	33,8	31,0	5,6	-	5,6
	K	100,0	-	11,1	11,1	38,9	16,7	5,5	-	16,7
choroby zakaźne i pasożytnicze	R	100,0	2,8	8,3	13,9	41,7	25,0	5,5	-	2,8
	M	100,0	4,3	8,7	8,7	34,8	34,8	4,4	-	4,3
	K	100,0	-	7,7	23,1	53,8	7,7	7,7	-	-

*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

**TABL. 25 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY*/
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PONOWNYCH RENTOWYCH
LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA
NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I GRUP CHOROBOWYCH**

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							bezterminowo
			do 3 miesiące	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesiące i więcej	
R – razem M – mężczyźni K - kobiety	OGÓŁEM	R 100,0	3,0	7,5	4,0	22,6	30,1	15,0	9,8	8,0
		M 100,0	2,6	6,7	3,9	21,7	30,8	15,6	9,6	9,1
		K 100,0	3,7	9,0	4,3	24,2	29,0	13,9	10,1	5,8
w tym:										
choroby układu krążenia	R	100,0	2,4	6,1	4,2	22,7	29,8	14,6	12,4	7,8
	M	100,0	2,5	5,7	4,0	21,8	30,2	15,4	12,6	7,8
	K	100,0	2,3	7,6	5,0	26,6	28,1	11,4	11,4	7,6
nowotwory	R	100,0	1,6	5,1	4,4	24,4	35,2	14,0	7,1	8,2
	M	100,0	0,8	4,0	3,8	23,3	35,6	14,6	6,3	11,6
	K	100,0	2,2	6,4	5,1	25,8	34,8	13,2	8,1	4,4
zaburzenia psychiczne	R	100,0	3,4	5,6	3,6	22,9	34,1	15,3	9,5	5,6
	M	100,0	2,0	3,9	3,1	21,8	36,9	17,2	8,4	6,7
	K	100,0	5,2	7,7	4,1	24,2	30,7	13,0	10,8	4,3
choroby układu kostno-stawowego	R	100,0	4,7	11,7	4,5	21,7	28,9	13,0	8,7	6,8
	M	100,0	4,8	10,3	4,6	20,0	29,6	13,9	8,0	8,8
	K	100,0	4,4	13,7	4,4	24,1	28,0	11,6	9,7	4,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	R	100,0	3,9	13,3	4,0	23,9	23,0	16,0	6,7	9,2
	M	100,0	3,7	13,0	3,5	23,8	23,6	16,2	6,2	10,0
	K	100,0	4,8	14,5	6,0	24,7	20,5	15,1	8,4	6,0
choroby układu nerwowego	R	100,0	2,5	5,4	4,6	21,8	30,0	17,3	9,2	9,2
	M	100,0	1,7	4,7	4,7	21,3	30,2	17,2	9,8	10,4
	K	100,0	3,7	6,3	4,3	22,5	29,7	17,6	8,4	7,5
choroby układu oddechowego	R	100,0	2,5	4,9	3,3	23,2	30,7	14,0	12,0	9,4
	M	100,0	2,4	3,0	4,0	22,6	33,3	13,5	10,4	10,8
	K	100,0	2,6	8,6	2,0	24,3	25,7	15,1	15,1	6,6
choroby oka	R	100,0	1,5	3,6	1,8	11,2	29,0	20,3	14,1	18,5
	M	100,0	1,2	2,8	1,7	11,9	29,5	18,8	14,2	19,9
	K	100,0	2,0	5,0	2,0	10,0	28,0	23,0	14,0	16,0
choroby układu trawiennego	R	100,0	4,3	11,3	6,5	32,1	21,4	12,5	5,4	6,5
	M	100,0	4,4	10,4	7,0	31,3	21,7	12,2	4,3	8,7
	K	100,0	3,7	13,2	5,7	34,0	20,8	13,2	7,5	1,9
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	R	100,0	2,2	9,5	1,6	19,6	32,6	15,2	15,2	4,1
	M	100,0	1,6	8,5	0,9	19,9	32,7	16,1	15,6	4,7
	K	100,0	3,8	11,4	2,9	19,0	32,4	13,3	14,3	2,9
choroby zakaźne i pasożytnicze	R	100,0	6,4	10,4	5,2	35,1	27,3	5,2	2,6	7,8
	M	100,0	4,6	11,4	6,8	29,5	29,5	6,8	2,3	9,1
	K	100,0	9,1	9,1	3,0	42,4	24,2	3,0	3,1	6,1

*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy.

**TABL. 26 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU*/
WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU WEDŁUG OKOLICZNOŚCI
POWSTANIA USZCZERBKU ORAZ RODZAJÓW URAZÓW I CHOROÓB
ZAWODOWYCH**

Wyszczególnienie	Liczba orzeczeń	W odsetkach	Średni wiek badanych
OGÓŁEM	6 130	100,0	45,8
z tego:			
Wypadki przy pracy	5 483	89,4	42,3
w tym:			
uszkodzenia kończyny dolnej	2 249	36,7	42,2
uszkodzenia śródreżcza i palców	1 140	18,6	40,4
uszkodzenia kończyny górnej	804	13,1	44,6
uszkodzenia kręgosłupa	529	8,6	42,4
uszkodzenia twarzy	231	3,8	38,7
uszkodzenia głowy	186	3,0	44,4
Choroby zawodowe	647	10,6	56,9
w tym:			
przewlekłe choroby narządu głosu	75	1,2	57,5
schorzenia układu oddechowego	125	2,0	62,4
pylice płuc	125	2,0	57,9
schorzenia nerwów, mięśni	90	1,5	52,2
choroby zakaźne i pasożytnicze	77	1,3	52,7
uszkodzenia narządu słuchu	56	0,9	56,2
nowotwory złośliwe	19	0,3	62,0
choroby skóry	15	0,2	45,8

*/ komisja lekarska orzekła procentowy uszczerbek na zdrowiu, tj. w stosunku do ustalonego przez lekarza orzecznika uszczerbku na zdrowiu, podwyższyła go, utrzymała na tym samym poziomie lub obniżyła

TABL. 27 ORZECZENIA W SPRAWIE RENTY SOCJALNEJ WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU WEDŁUG PŁCI I USTALEŃ ORZECZNICZYCH

Wyszczególnienie	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
OGÓŁEM	7 435	100,0	27,1	3 777	50,8	26,3	3 658	49,2	28,0
z tego ustalające:									
całkowitą niezdolność do pracy	1 236	100,0	27,8	685	55,4	26,9	551	44,6	29,0
brak całkowitej niezdolności do pracy	6 199	100,0	27,0	3 092	49,9	26,2	3 107	50,1	27,8
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	3 837	100,0	26,3	1 976	51,5	25,5	1 861	48,5	27,1
z tego ustalające:									
całkowitą niezdolność do pracy	735	100,0	27,5	412	56,0	26,4	323	44,0	28,9
brak całkowitej niezdolności do pracy	3 102	100,0	26,0	1 564	50,4	25,3	1 538	49,6	26,7
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	3 598	100,0	28,0	1 801	50,1	27,1	1 797	49,9	28,9
z tego ustalające:									
całkowitą niezdolność do pracy	501	100,0	28,2	273	54,5	27,5	228	45,5	29,1
brak całkowitej niezdolności do pracy	3 097	100,0	28,0	1 528	49,4	27,1	1 569	50,6	28,8

4. Podsumowanie

1. W 2010 r. komisje lekarskie ZUS wydały 90,6 tys. orzeczeń, co stanowiło 10,4% ogółu orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie.
2. Orzeczenia komisji lekarskich wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych stanowiły 20,3%, od orzeczeń ponownych rentowych 51,1%, od orzeczeń powypadkowych dotyczących procentowego uszczerbku na zdrowiu 12,6%, od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawie renty socjalnej 8,2% ogółu wydanych orzeczeń.
3. Z ogólnej liczby orzeczeń wydanych w 2010 r. przez komisje lekarskie 79,6 tys., (tj. 87,9%) orzeczeń wydano w związku z wniesieniem sprzeciwu, 9,1 tys. (tj. 10,1%) w związku ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości, 0,5 tys. (tj. 0,5%) w związku z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem wadliwości, natomiast 1,4 tys. (tj. 1,5%) skierowanych na podstawie trybu zwierzchniego nadzoru Prezesa ZUS lub na podstawie postanowienia sądu.
4. Komisje lekarskie w wyniku przeprowadzonych badań wydały 23,2 tys. orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika, czyli 25,7% ogółu wydanych orzeczeń.
5. Komisje najczęściej zmieniały ustalony przez lekarza orzecznika stopień niezdolności do pracy. Udział zmian stopnia niezdolności do pracy we wszystkich rodzajach orzeczeń lekarzy orzeczników wynosił 57,0%. W 8,9% przypadków zmiany dotyczyły przewidywanego okresu niezdolności do pracy, w 5,9% zmieniono datę powstania niezdolności do pracy, a w 5,2% przypadków zmieniono związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania niezdolności do pracy. Pozostałe 23,0% zmian dotyczyło podwyższenia bądź obniżenia procentowego uszczerbku na zdrowiu, zmian numeru statystycznego choroby lub wydania orzeczenia o okolicznościach uzasadniających przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego bądź celowości przekwalifikowania zawodowego.
6. W przypadku orzeczeń powypadkowych w sprawie procentowego uszczerbku na zdrowiu przed orzeczeniem komisji lekarskich, brak uszczerbku na zdrowiu stwierdzono u 29,7% badanych, a przeciętny uszczerbek wynosił 5,7%. Po rozpatrzeniu odwołań i ponownym badaniu przez komisje lekarskie, odsetek orzeczeń o braku uszczerbku na zdrowiu wynosił 14,9%, a przeciętny uszczerbek 7,8%.
7. Z liczby 7,4 tys. orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2009 r. osobom ubiegającym się o rentę socjalną w 17,3% przypadków komisje zmieniły ustalenia lekarza orzecznika. Przed orzeczeniem komisji lekarskiej brakiem całkowitej niezdolności do pracy legitymowało się 62,9% ubiegających się o rentę socjalną, a po orzeczeniach komisji lekarskiej grupa ta stanowiła 35,4%.

8. W populacji osób, którym komisje lekarskie wydały orzeczenie dominowali mężczyźni, stanowili bowiem 57,7% ogółu badanych. Średni wiek ogółu badanych wynosił 48,2 lat (mężczyźni – 48,4 lat, kobiety – 47,9 lat).
9. W większości przypadków przyczynami orzekania o niezdolności do pracy osób odwołujących się do komisji lekarskich od orzeczeń pierwszorazowych ustalających dla celów rentowych stopień niezdolności do pracy były choroby układu krążenia, nowotwory i zaburzenia psychiczne. Odwołania powyższe stanowiły odpowiednio 22,5%, 17,0% i 14,4% ogółu odwołań. Wśród odwołujących się od orzeczeń ponownych rentowych głównymi przyczynami orzekania o niezdolności do pracy były również choroby układu krążenia i zaburzenia psychiczne – 24,0% i 16,3%, ale z kolei trzecią pod względem liczebności grupą były osoby z chorobami układu kostno-stawowego 15,3%.
10. Największy udział liczby orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach lekarzy orzeczników zanotowano w województwach opolskim 17,7% i zachodniopomorskim 16,2% najniższy w województwach lubelskim 7,8%, kujawsko-pomorskim i śląskim - 10,1%.
11. Ustalenia lekarza orzecznika najczęściej zmieniano w województwie lubuskim – w 32,8% przypadków i w województwie mazowieckim – w 29,4%, natomiast orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika najczęściej wydawano w województwie świętokrzyskim – 82,5% i zachodniopomorskim – 80,0% przypadków.